Наталія Богданець-Білоскаленко

Світлана Романюк

Плани-конспекти уроків з літературного читання

за підручником: Літературне читання. 4 клас

(автори: Н.І.Богданець-Білоскаленко, М.І.Зоряна)

Тема: *Українські народні пісні.* Колядки та щедрівки. «Колядин-дин, я, бабусю один», «Бігла Маруся по льоду...», «Засівалка».

Мета: продовжитизнайомити учнів із особливостями української народної пісні, вчити визначати характерні ознаки колядок та щедрівок; розвивати вміння, виявити настрій пісні та кожного героя; виховувати любов до народної пісні щедрівок та колядок.
Обладнання:мікрофон, фрагментз фільму М.Гоголя «На хуторі поблизу Диканьки», музичні твори Кирила Стеценка «Колядки» та Миколи Леонтовича «Щедрик», роздатковий матеріал до ігор.
Тип уроку: комбінований з застосування ігрових технологій.)

Хід уроку

1.Організація класу до роботи.

— Любе сонце ясно світить,
Посилає всім привіти,
Ніжно гріє і ласкає,
До роботи закликає.

Не барись, а поспішай
І читати починай.

2. Повторення вивченого матеріалу. Актуалізація опорних знань. 2.1.Перевірка домашнього завдання.

— Про що ми розмовляли на попередньому уроці?
— Що ж являється усною народною творчістю?
— Які прислів'я, приказки, лічилки та загадки ви підібрали?
— Яка їхня мораль?
— Молодці!

2.2. Гра «Утворіть слово».

2.3. Гра «Яке слово не таке, як інші?

Семеро солов'ят співали сумну пісню .*(не починається на «с»)*

3. Мотивація навчальної діяльності учнів. Повідомлення теми і мети уроку.

3.1.Читання скоромовки.

Поздоровив перепел перепілку,
В поле подарунок привіз — сопілку.
Грає на сопілці перепелиця,
Перепеленя співати вчиться.

3.2. Читання гнізд споріднених слів

пісня співпіснярі співи

пісенний співати

пісенька співачка

3.3.Робота з картками. Виразне читання вірша.

Пісне велична,
Здіймися на крилах,
Злети аж до ясних зірок!
Світи нам із неба,
Нам твоєї ласки й тепла твого треба.

3.4. Повідомлення теми і мети уроку.

— І справді, пісня дарує людині крила. Пісня — це серце народу, його душа, його крила, це згадка про батьківські заповіти і невтомні материнські руки…
Давайте, дітки, і ми заглянемо у душу пісні, зазирнемо в минуле життя нашого народу й дізнаємося, як шанують пісню в кожній українській сім'ї.

4. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу. Розвиток мовленнєвих умінь і навичок.

4.1. Опрацювання тексту учнями, робота в підручнику. (с. 19)

— Який твір називається народною піснею?
— Назвіть народні вам пісні.
— Розкажіть як створювалися народні пісні.
— Чи співають у вашій сім'ї народні пісні і які саме?

4.1.1. Фізкультхвилинка

Сильний вітер до землі
Гне дерева молоді.
А вони ростуть, міцніють,
Вгору тягнуться, радіють.
Вітер віє нам в лице;
Захиталось деревце.

Вітерець все тихше, тихше,
Деревце все вище, вище!

4.2. Розповідь з елементами бесіди.

— Яка пора року на вулиці?

— Які свята дарує нам зима?

— Ланцюжок веселих і дзвінких зимових свят відкриває Різдво, яке відзначають у сімейному колі. Святкування Різдва починалося напередодні — у Святвечір, різдвяне надвечір'я. У цей день намагалися не їсти «до звізди» — до появи на небі першої зірки, яка колись сповістила про народження Христа. Слово Різдво означає народження всього живого. Перед вечерею господар розсипав по долівці сіно, клав його на стіл, ставив на покуті сніп — дідух.

Цього вечора ходили на гостину одне до одного, носили так звану вечерю, святкові страви. Ходили до родичів частіше діти. Обов'язковою святковою стравою була кутя. У цей вечір діти, чоловіки і хлопці ходять колядувати. Колядки — величальні пісні, у яких славлять господарів дому — бажають їм здоров'я, щастя, щедрого урожаю, достатку, за що отримують винагороду.

4.3.Гра «Бджілки».

Самостійне напівголосне читання тексту учнями, кожен — у своєму темпі.

4.4. Бесіда за змістом прочитаного.

— Коли виконують колядки, а коли — щедрівки? Чи співають їх у вашій родині?

— Як у колядках і щедрівках звеличують людину, які побажання висловлюють господарю та його родині?

— Молодці.

4.4.1. Вправи для профілактики короткозорості

1. В. п. – ноги на ширині плечей, руки в боки.

Кругові рухи руками вперед і назад. Весь час стежити за кінчиком великого пальця. Повторити 3-4 рази.

2. В. п. – сісти на стілець.

Замружити і відкрити очі. Повторити 3-4 рази. Виконувати в середньому темпі.

4.5. Опрацювання колядок. (с. 20)

4.5.1. Читання учнями.

— Прочитайте та визначте, кому кожна з колядок чи щедрівокадресована. Обґрунтуйте відповідь посиланням на текст.

4.6. Прослухайте музичні твори Кирила Стеценка «Колядки» та

Миколи Леонтовича «Щедрик».

— Як ви думаєте про що автори хотіли сказати створюючи дані композиції?

5. Узагальнююча бесіда за змістом творів.

5.1. Робота над ілюстраціями картин в підручнику. (с.21)

— Розгляньте репродукції картин українських художників Михайла Біласа та Івана Грищука.Кого зображено на них?

— Як ви думаєте, звідки ці колядники?

— Чому ви так вирішили?

— Які персонажі беруть участь у цьому дійстві?

— Чи доводилося вам колядувати? Яка мета колядування?

— Молодці!

5.2.Перегляд відеофрагменту з фільму М.Гоголя «На хуторі поблизу Диканьки».

– Яке враження справив на вас перегляд сюжету?

– Який обряд показано у фільмі?

5.3.Гра «Мікрофон»

— Що б ви побажали своїм рідним і друзям на Новий рік?

6. Підсумок уроку.

6.1.Інтелектуальна гра «Закінчи речення».

— На дошці прикріплені зірки від Святого Миколая, в кожній з яких знаходиться

неповне речення, яке треба закінчити. Якщо ви правильно дасте відповіді на питання, у нашому класі станеться диво!

Урок був присвячений темі…
В щедрівках повторюється приспів…
Зміст колядок про…
Колядки відрізняються від щедрівок…
Мені цікаво було дізнатися про…
— За правильні відповіді зірки перетворяться на цукерки від Святого Миколая.

7. Домашнє завдання.

— Вивчити одну із колядок на пам'ять.

8.Заключне слово вчителя.

Сьогодні ми з вами ознайомились із обрядами, звичаями, піснями давнини, глибше пізнали наших далеких предків.І упевнились в тому, що народна творчість живе в нашій пам'яті, вона має продовжувати своє існування.

Тож пам 'ятайте ці добрі традиції, вітайте своїх рідних, друзів з Різдвом Христовим, вивчайте і співайте для них колядки й щедрівки, від чистого серця бажайте щастя, здоров я, благополуччя родині. Закінчити урок хочу словами народної щедрівки:

Так, радуйся, земле,
У пишній обнові.
Бувайте щасливі!
Бувайте здорові!